
CONSIDERACIONS SOBRE EL PLA D'ESPAIS D'INTERÈS NATURAL

Antoni Alarcón i Puerto
*Biòleg. Delegat del Col·legi Oficial
de Biòlegs a Catalunya*

Posar-nos a parlar avui en dia sobre el Pla d'Espais d'Interès Natural (en endavant, PEIN) és, si més no, un exercici reiteratiu que molts de nosaltres fem des que la figura del Pla fou creada i regulada pel Parlament de Catalunya, per la Llei 12/1985, de 13 de juny.

Fixem-nos-hi bé, d'això fa justament set anys i a hores d'ara el PEIN, malgrat trobar-se a l'etapa final del seu tràmit, encara no ha estat aprovat.

Plantejar-nos si l'aprovació del PEIN és correcta o no, creiem sincerament que és fora de dubte. Un territori com el nostre, que té problemes en l'aspecte mediambiental, alguns dels quals notables, necessita preservar i conservar els seus espais naturals. Però és clar que no té sentit preservar uns espais (en el cas del PEIN, més de cent quaranta) si no s'actua mediambientalment al llarg de tot el territori.

Crec que aquest és un dels problemes que ha patit aquest Pla. En el moment de crear-se, l'Administració no tenia gaire clar el tractament dels problemes mediambientals.

Només cal veure que l'elaboració del Pla va ser encomanat al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca i al de Política Territorial i Obres Públiques. Al llarg del temps l'evolució que ha sofert en aquesta Conselleria el tema mediambiental i, darrerament, la creació de la nova Conselleria de Medi Ambient és una mostra d'aquest fet.

No és d'estranyar que entre el Departament de Medi Ambient i el d'Agricultura hi hagi hagut polèmiques entorn al PEIN. Evidentment aquí no entrarem en detalls perquè no és el tema que estem tractant, però és clar que aquestes discrepàncies continuaran existint mentre el Departament de Medi Ambient no tingui plenament totes les competències mediambientals.

Tot això ha comportat petites traves a l'hora d'elaborar el Pla, però

és ben cert que les competències administratives han estat el problema. El diàleg entre diferents tipus d'associacions i alguns ajuntaments ha estat el veritable fre per tirar endavant el PEIN. Diàleg que, en altres casos, si l'Administració hagués tingut uns criteris homogenis des de l'inici això no hagués succeït.

D'altra banda, el PEIN, que neix com un pla territorial sectorial, és clarament un instrument de planificació del territori. En aquest fet assistim a un nou contrasentit, el qual significa elaborar plans sectorials sense que a hores d'ara el Pla territorial de Catalunya estigui elaborat. Crec sincerament que el procediment ha de ser al revés, ja que sinó es poden donar circumstàncies incongruents. Pot passar, de fet ja passa, que aquests plans sectorials (ports, carreteres, sanejament) hagin de sofrir retocs a l'hora d'implementar-los.

Tanmateix, si ens mirem fredament la Llei de creació del PEIN, el que fa referència a les seves disposicions, veurem que aquesta no representa cap innovació dins del marc jurídic. Les propostes que fa el PEIN en alguns casos la legislació sectorial ja les ha superades. Aquest és el cas de la necessitat del procés d'avaluació d'impacte ambiental per a projectes d'obres i instal·lacions, o també la regulació de la circulació motoritzada per camins. Aquests són dos exemples de normatives existents que regulen precisament aquestes activitats dins de tot el territori català.

Per tant, tampoc dins del marc jurídic sembla que el PEIN vingui a aportar gaires coses noves.

Pel que fa referència al contingut dels espais, creiem que el criteri que s'ha seguit és prou vàlid, encara que potser mancarien alguns espais. És clar que la filosofia ha de ser la de protegir allò que valgui la pena protegir, i encara que sembli una reiteració no ho és. Protegir petites hectàrees per la senzilla presència de determinades espècies sense tenir una visió de conjunt amb el territori que l'envolta, pot donar com a conseqüència un petit nombre de petites tasques sense cap relació; en aquest sentit, sembla encertada la inclusió de les lleres dels rius com a vies de comunicació entre els diferents espais.

És per tot això, que l'aprovació del PEIN no crec que s'hagi de posar en dubte, i sí, en tot cas, preguntar-nos el perquè s'està demorant la seva aprovació. Sembla positiu, tal com ha comentat el conseller de Medi Ambient, que el seu Departament tingui previst ja dins del pressupost partides per anar executant programes i projectes en els diferents espais del PEIN

sense esperar la seva aprovació, la qual, evidentment, sembla imminent.

Donat aquest cas, se'ns obra una altra problemàtica. Un cop el PEIN estigui aprovat, és a dir, els espais del PEIN tinguin la categoria de sòl no urbanitzable, ens queda una pregunta a fer: com es poden gestionar aquest espais?

Aquest és un dels problemes que sincerament tindrà més difícil solució. Creiem que per a la bona gestió d'aquest espais, en primer lloc s'ha de comptar amb la gent que hi viu dins o als voltans. Si no se'ls consciencia, es pot estar segur que qualsevol pla de gestió serà totalment inviable. I aquesta és una tasca que, per l'experiència que tenim, en el nostre país no és gens fàcil, ja que dins dels espais protegits sempre s'hi conjuguen diferents tipus d'activitats econòmiques i, per tant, diferents interessos. Ja hem vist que els espais com el delta de l'Ebre i el mateix Parc Natural d'Aiguestortes, per posar un exemple, la confrontació entre ajuntaments, ecologistes, caçadors, agricultors o el sector turístic ha dut problemes greus de gestió que amenacen la conservació del propi espai.

Per tant, creiem que una de les primeres tasques que s'ha de realitzar és el diàleg, que ja s'ha començat, amb totes les parts implicades.

En un altre vessant, l'altre problema plantejat és l'econòmic. En general, els problemes ambientals, en el fons, són problemes de diners. Intentar protegir els cent quaranta-dos espais sense una dotació econòmica suficient pot ser fins i tot contraproductiu, i es pot donar el cas que a un espai li convingui més no figurar dins del PEIN, ja que això podria ser perjudicial per la seva protecció.

Per tant, creiem que el PEIN és un Pla sectorial necessari. Tal com actualment estan dividides les competències mediambientals, ens sembla perillós el tema pressupostari, perquè hi pot haver entre els departaments de la Generalitat criteris diferents. Semblaria més coherent que el Departament de Medi Ambient es fes càrrec de les competències, juntament o mitjançant els consells comarcals i les institucions i associacions locals.

En aquest sentit, es presenten algunes polítiques econòmiques per tal d'incentivar aquests espais. Aquest és el cas del turisme rural i ecoturisme. Si no es planifica des de l'Administració i es recolza convenientment, aquest tipus d'activitats seran testimonials.

El canvi de costums, per a la gent que viu en els espais esmentats, no

és gens fàcil, i per tant aquest tipus d'activitats mereixen el màxim recolzament per part de l'Administració.

Resumint, direm que el PEIN és un pla sectorial necessari que incomprendiblement porta molt retard en la seva aprovació. Cal plantejar-se els àmbits de gestió i d'activació dels espais, que queden recollits dins del Pla des de dos punts de vista: la sensibilització de la gent que hi viu i un apunt pressupostari correcte. A més, s'han d'intentar buscar activitats alternatives per tal de potenciar, substituir o millorar activitats econòmiques que poden no ser del tot compatibles amb la conservació del territori.